

Františkovo slovo

č.230

Jen pokora umožňuje navazovat autentické vztahy

František: Vezměme na sebe odpovědnost dřív než bude pozdě

Papež přijíždí na „ostrov, který se modlí“

Nová kardinálská jmenování: dialog, misie a mír

Situace v Mosambiku: Papež přichází upevnit mírové dohody

Papež v Mosambiku – 1. den

Papež v Mosambiku – 2. den

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Jen pokora umožňuje navazovat autentické vztahy

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Evangelium této neděle (srov. Lk 14,1.7-14) nám prezentuje Ježíše během návštěvy v domě jednoho z předních farizeů. Ježíš zpozoroval, jak se pozvaní snaží vybírat si přední místa. Je to poměrně častý jev i v naší době a nejenom mezi hosty pozvanými k obědu. Obvykle se vyhledávají přední místa na potvrzení domnělé nadřazenosti jedněch nad druhými. Ve skutečnosti však tato snaha o získání předních míst poškozují společenství jak občanské, tak církevní, protože boří bratrství. Všichni známe takové kariéristy, kteří se stále derou dopředu. Ublížíjí bratrství, škodí bratrství. V této situaci Ježíš vypráví dvě krátká podobenství.

První je určeno *tomu, kdo je pozván* na hostinu, a vybízí jej, aby nehledal přední místo, protože by »mohl být pozván někdo vzácnější než ty, a ten, kdo pozval tebe i jeho, by přišel a řekl ti: „Uvolni mu, prosím, místo“ a jdi dozadu! Tu bys musel s hanbou zaujmout poslední místo« (v. 8-9). Ježíš totiž učí opačnému postoji: »Když budeš pozván, jdi si sednout na poslední místo, takže až přijde ten, který tě pozval, řekne ti: „Příteli, pojď si sednout dopředu!“ (v.10). Netřeba tedy iniciativně usilovat o pozornost a vážnost druhých, nýbrž spíše ji dopřát těm druhým. Ježíš nám neustále ukazuje cestu pokory – musíme se učit pokoře – protože je to ta nejvíce autentická cesta, která rovněž umožňuje navazovat autentické vztahy. Pravá pokora, nikoli fingovaná, které se v Piemontském kraji říká hrbatá pokora (*mugna quacia*). Nikoli taková, nýbrž pravá pokora.

V druhém podobenství se Ježíš obrací na *toho, který zve*, a poukazuje na způsob výběru pozvaných. Říká: »Když strojíš hostinu, pozvi žebráky a mrzáky, chromé a slepé. A budeš blahoslavený, protože oni ti nemají čím oplatit« (v.13-14). Také tady jde Ježíš zcela proti proudu a jako vždy vyjevuje logiku Boha Otce. A dodává také klíč, umožňující výklad jeho slov. Jaký klíč? Zaslíbení. Budeš-li si tak počínat, »dostaneš odměnu při vzkříšení spravedlivých« (v.14). To znamená, že kdo bude takto jednat, bude mít božskou odměnu, která je mnohem vyšší než ta lidská. „Udělám ti laskavost a ty mně taky“ – to není křesťanské. Pokorná štědrost je křesťanská. Lidská odměna obvykle vztahy falšuje a komercializuje. Zavádí osobní zájem do vztahu, který by měl být štědrý a zdarma. Ježíš vybízí k *nezištné štědrosti*, aby nám otevřel cestu k radosti mnohem větší, radosti z účasti na lásce samého Boha, který nás všechny očekává na nebeské hostině.

Panno Maria, „jež pokory i slávy jsi nám vzorem“ (Dante, *Ráj*, XXXIII, 2, přel. O. F. Babler, 1965), pomáhej nám, ať poznáme, jací jsme, totiž nepatrní, a s radostí dáváme na věčnou oplátku.

2.9.2019

František: Vezměme na sebe odpovědnost dřív než bude pozdě

Vatikán. Přišel čas činit pokání a obrátit se, vrátit se ke kořenům, uvědomit si, že jsme milovaná stvoření Boha, který nás ve své dobrotě volá k lásce k životu, píše papež František v poselství u příležitosti Světového dne modliteb za péči o stvoření, který včera zahájil ekumenickou iniciativu *Čas stvoření*, trvajícím až do 4. října.

Lidská odpověď na dar stvoření byla poznamenána hříchem, uzavřeností do své autonomie, žádostivostí po vlastnictví a užitku. Namísto setkání a sdílení se stvořený svět stal dějištěm soupeření a konfliktů, píše František ve svém poselství. Připomíná degradaci životního prostředí v posledních desetiletích počínaje znečištěním způsobeným užíváním fosilních paliv, ale také další zneklidňující jevy související se změnou klimatu, jako je desertifikace, tání ledovců a nedostatek vody. Zapomněli jsme, že jsme stvoření učiněná k Božímu obrazu,

povolaná obývat se svými bratřími jediný společný dům, konstatuje papež a vybízí k modlitbě, zejména ve spojení s pravoslavnými křesťany, kteří pořádají tuto iniciativu již třicet let.

František zve k novému docenění modlitby vnořené do přírody, která je podle slov sv. Bonaventura první knihou otevřenou Bohem před našima očima, aby nás ve své uspořádané různorodosti a kráse přiváděla k chvále Stvořitele (srov. *Breviloquium*, II, 5.11). Volá také k reflexi nad životním stylem, k upuštění od plýtvání a rozhodnutí pro prostší způsob života, k volbě čisté energie a udržitelného hospodářství. Papež podotýká, že naše apely jsou určeny především politickým představitelům. Přišel totiž čas volit prorocké činy, dodává. Odmítněme chamtivost konzumu a nároky na všemohoucnost, cesty smrti. Vydejme se na prozíravé cesty, provázené zodpovědným sebezapřením dnes, abychom mohli garantovat životní perspektivy pro zítřek. Nepoddávejme se zvrácené logice snadného výdělku, myslíme na budoucnost pro všechny, apeluje papež. V závěru pak dodává, že každý křesťan a člen lidské rodiny se může stát tenkým, ale nezbytným vláknem v síti života, jež zahrnuje všechny lidi. „Vnímejme tuto odpovědnost a vezměme si k srdci v modlitbě starost o stvoření. Bůh, který miluje život, kéž nám dá odvahu činit dobro a nečekat, že někdo jiný začne, nečekat, až bude příliš pozdě,“ vybízí Svatý otec.

2.9.2019

Papež přijíždí na „ostrov, který se modlí“

Madagaskar. Pro Malgaše je příjezd papeže Františka vyznamenáním a chloubou, říká polský misionář otec Zdisław Grad, který už 27 let pracuje na největším africkém ostrově. Podle tohoto misionáře z kongregace verbistů najde papež mladou a životnou církev, jejíž hybnou silou jsou laici.

V hlavním městě je už všechno připravené na příjezd papeže a poutníků, kteří se sjedou ze všech koutů ostrova. Někteří musejí putovat v nuzných podmínkách třeba i tři dny. Někdy na cestu padnou celoroční úspory, jsou to velmi chudí lidé, říká otec Zdisław.

„Není to jen svátek katolíků, ale celého Madagaskaru. Bude to také ekumenické setkání, protože se ho zúčastní představitelé jiných církví a dokonce i jiných náboženství. Odhaduje se, že akcí s Františkem se v hlavním městě zúčastní 800 tisíc až 1 milion Magašů. Papežovu pouť považují za poctu a vyznamenání. Taková malá zemička někde na konci světa, a přece do ní přijíždí papež. Organizátoři jsou připraveni přijmout poutníky, a není to nic snadného, protože příjezd do Antananariva znamená dalekou cestu a ohromné náklady, zejména pro lidi, kteří jsou chudí a někdy museli šetřit celý rok, aby se s papežem mohli setkat. Někteří musejí absolvovat třídní cestu do hlavního města.“

Navzdory úsilí a obětím lidé překypují nadšením, říká otec Zdisław. Papež najde životnou církev, ve které hrají velkou roli laici. Po této stránce by se od nás Evropa měla co učit, dodává polský misionář.

„Církev na Madagaskaru je živá a dynamická. Minula již doba, kdy jsme měli vůči Evropě komplexy. V této chvíli představují křesťané přes 50% obyvatel, z toho 30% jsou katolíci. Je to národ, který se opravdu modlí; ostrov, který se modlí! Jsem přesvědčen, že si papež povšimne tohoto dynamismu víry. Je to také mladá církev, mnoho mladých lidí se účastní nedělních mší a přistupuje ke svátostem. Dalším rysem je angažovanost laiků v církvi, v životě farnosti. Máme velmi mnoho různých skupin dětí, mládeže, dospělých i starých lidí a tyto skupiny jsou srdcem církve a každé farnosti. Pro církev na Madagaskaru je typické, že se laici velmi ztotožňují s farností a zejména se svými skupinami. Projevuje se to v jejich zbožnosti a každodenním apoštolátu,“ zdůrazňuje otec Zdisław Grad a připomíná, že Jan Pavel II. nazýval laiky „spícím obrem“. Papež František si toho jistě povšimne a povzbudí je k další práci pro církev, dodává misionář.

„Pro mě osobně, jako pro misionáře, je největší radostí při práci na tomto ostrově právě spolupráce s laiky. Je tady vidět, jak skvěle se můžeme v pastoraci doplňovat, když je jasně řečeno, kdo má jaké kompetence. Je to vzájemné docenění,“ říká polský verbista otec Zdzisław Grad.

3.9.2019

Nová kardinálská jmenování: dialog, misie a mír

Vatikán. Nedojde-li k žádným změnám, vystoupí po říjnové konzistoři počet kardinálů s právem volit papeže na 128. Během dalších deseti dní čtyři z nich oslaví 80. narozeniny a počet voličů tedy klesne na 124, z nichž 66 jmenoval papež František. Znamená to tedy, že 53% kardinálů, kteří mají právo účastnit se konkláve, vybíral mezi své nejbližší spolupracovníky papež Bergoglio.

Jak si všímají komentátoři, jména letošních kardinálů posilují linii současného pontifikátu. Největším překvapením a inovací je podle Andrey Tornielliho nominace otce Michaela Czerného. Jakkoli jde o člena římské kurie, tento kanadský jezuita není prefektem ani sekretářem, ale pouze podsekretářem vatikánského Úřadu pro integrální lidský rozvoj, kde působí v rámci sekce pro migranty a uprchlíky, jejíž vedení si papež vyhradil pro sebe. Michael Czerny se narodil roku 1946 v Brně. Jeho rodina však brzy nato emigrovala. Jako jezuita se otec Czerny vždy věnoval otázkám sociální spravedlnosti. Klíčovou roli bude mít také na říjnové biskupské synodě pro Amazonii. Nominace jej zastihla v Brazílii na předsynodálních jednáních s biskupy a s lidovými hnutími:

"Děkuji Bohu i papeži Františkovi za toto nové poslání a službu. Je to pro mě velká pocta. Pobývám v této chvíli v lesní škole Hnutí bez země. Účastním se setkání s představiteli lidových hnutí Latinské Ameriky, abych připravoval jejich příspěvek na Synodě biskupů o Amazonii. Děkuji Bohu za Jeho prozřetelnost a nekonečné milosrdenství. Spoléhám na modlitbu všech."

Další významnou vatikánskou nominací je purpura pro biskupa Miguela Angela Ayusa Guixota, předsedu Papežské rady pro mezináboženský dialog. Jak sám konstatuje, František chce tímto způsobem poukázat na význam dialogu a poselství o lidském bratrství. Právě v nově ustanoveném katolicko-islámském výboru pro realizaci Abúdhabského dokumentu reprezentuje tento španělský biskup, kombonián a profesor islamistiky vatikánskou stranu:

"Musíme být papeži Františkovi vděční, protože usiluje o to, aby jeho poselství dosáhlo k srdci lidstva, do lidského srdce. Je to poselství o důstojnosti člověka a o světě, který může žít v duchu Deklarace z Abú Dhabí; o novém světě, v němž panuje bratrství, mír a svorné soužití."

Důraz na mezináboženský dialog potvrzují také dvě další kardinálské nominace: arcibiskupa Rabatu Cristóbala Lópeze Romera, španělského salesiána s velkou zkušeností z Latinské Ameriky, s nímž se František sblížil při nedávné návštěvě v Maroku, ale také čestný kardinálský titul pro dvaosmdesátiletého anglického arcibiskupa Michaela Fitzgeralda, někdejšího předsedu Papežské rady pro mezináboženský dialog a iniciátora modliteb za mír v Assisi.

Papež František připojil do kardinálského sboru také současného předsedu Komise episkopátů evropské unie (COMECE), lucemburského arcibiskupa a jezuitu Jeana-Clauda Hollericha, který proslul mimo jiné jako obhájce posílení Evropské unie a kritik nacionalismů a populismů na Starém kontinentu:

„Vím, že papež si Evropské unie váží jako činitele míru a stabilizace ve světě. Proto je třeba učinit všechno proto, aby Evropská unie uspěla. Neznamená to, že by neexistovaly politické otázky, v nichž se Unie a církev rozcházejí,“ říká pro Vatikánský rozhlas arcibiskup Hollerich. Jako jeden z důvodů nominace vnímá také svou angažovanost ve prospěch migrantů a uprchlíků:

„Spolu s kardinálem Krajewskim jsem byl na Lesbu. A byla to pro mne důležitá zkušenost. Ve svých modlitbách často vidím tváře mnoha uprchlíků, s nimiž jsem se tam mohl setkat a které jsem musel nechat v jejich bídě. Jsem velmi rád, že lucemburský stát dovolil, abychom přijali dvě rodiny z Lesbu, o které se bude starat církev (...) Myslím si, že papež vybírá za kardinály především lidi, kterým může důvěřovat a v jejichž srdcích se rozléhá jeho evangelijní poselství.“

Významnou osobností katolické církve v Africe pak je arcibiskup Kinshasy Fridolin Ambongo Besungu. Jako člen kapucínského řádu patří mezi sedm řeholníků, kterým František udělí kardinálskou hodnost. Arcibiskup hlavního města Demokratické republiky Kongo sehrál klíčovou roli ve společensko-politických změnách v této zemi a v uzavření tzv. Silvestrovských dohod, které umožnily změnu vlády:

„Pro mne je to výraz uznání Svatého otce pro naši činnost v této zemi během několika minulých let, jakožto církve stojící na straně trpících. Papež na to chce tímto způsobem upozornit, podpořit nás a zároveň povzbudit, abychom nadále byli nablízku lidem a jako církve promlouvali jménem těch, kdo hlas nemají.“

Na závěr připomeňme ještě nominaci emeritního arcibiskupa Kaunasu Sigitase Tamkevičiuse. Tento osmdesátiletý jezuita doprovázel papeže Františka při návštěvě Litvy hlavním štábem KGB ve Vilniusu, kde byl také sám vězněn, coby nepřítel sovětského režimu a editor podzemního periodika dokumentujícího komunistické represe církve.

4.9.2019

Situace v Mosambiku: Papež přichází upevnit mírové dohody

Dědictví koloniální epochy

Maputo s více než milionem obyvatel je hlavním a největším městem Mosambiku. Rozkládá se při Delgoaském zálivu a až do roku 1975, kdy země získala nezávislost na Portugalsku, neslo jméno Laurenço Marques, podle portugalského mořeplavce, který v 16. století tuto oblast prozkoumal. Moderní a rušný přístav patří v Jižním Africe k největším a slouží především k vývozu uhlí, drahokamů a cukru. Historické centrum města budovali portugalská kolonizátoři od poloviny 19. století. Kromě infrastruktury a odvodňovacího systému, po sobě zanechali také starou pevnost, charakteristické hlavní nádraží, katedrálu Neposkvrněného početí vybudovanou ve stylu art déco či Dům železa, vyprojektovaný Gustavem Eiffelem.

Občanská válka

Motto papežské cesty „Naděje, pokoj a smíření“ reaguje na dramata posledních padesáti let. Po získání nezávislosti vybojované marxistickou Frontou osvobození (*Frelimo*) nastoupila země za podpory Sovětského svazu cestu k socialismu, na kterou reagovalo západním blokem podporované antikomunistické hnutí Národní rezistence (*Renamo*). Více než patnáctiletou občanskou válku ukončily až římské dohody v roce 1992, na jejichž vyjednání měla aktivní podíl Komunita Sant´Egidio, místní církev a italská vláda. Důsledky konfliktu po lidské i

ekonomické stránce byly drastické: milion mrtvých a přes tři miliony vnitřních vysídlelců a uprchlíků. Po období relativního klidu a demokratických reforem ožil starý konflikt po volbách v roce 2009, které pravicové hnutí Národní rezistence označilo za zfalšované. Od roku 2013 se politický nesoulad znovu zvrtnul v obzrojený konflikt, ukončený teprve mírovou dohodou podepsanou letos 1. srpna, která předvídá odzbrojení pěti tisíc bojovníků a politické volby 15. října.

Nové kolonizace

Nové ohrožení pro zemi představuje násilí radikálních islamistů Shebabs operujících v severním regionu Cabo Delgado. Ohromné nerostné bohatství, zejména uhlí, zlata a drahokamů, ale také nedávno Číňany objevené zásoby zemního plynu, přitahuje mnoho zahraničních investorů, obzvláště z Asie. Podpora a investice ze Spojených Států a Evropské unie přispěly v posledních letech k rychlému růstu místní ekonomiky, z něhož ovšem profituje jen malá skupina obyvatel. V sociální oblasti poznamenává Mosambik vysoké procento negramotnosti, AIDS a závilost na drogách. Těžkou ránu zasadily hospodářství loňské cyklóny Idai a Kenneth (13. března a 25. dubna), které připravily o život 600 lidí, zničily stovky tisíc hektarů zemědělské půdy a 73 tisíc lidí donutily k opuštění domovů.

Rozvoj a potlačení misí

Evangelizace území dnešního Mosambiku začíná s příchodem misionářů v 16. století. Jezuiti, dominikáni, milosrdní bratři a posléze také augustiniáni, františkáni a kapucíni jsou mezi prvními misionáři oblasti, která až do 19. století spadl pod indickou diecézi Goa. Od 20. let minulého století církev ožívá po období pronásledování a v roce 1940 je do konkordátu mezi Svatým stolcem a Portugalskem zahrnuta také dohoda o misích, která usnadňuje vytvoření církevní hierarchie v Mosambiku. V první fázi vzniká jedna arcidiecéze a dvě diecéze. Církev otevírá nové misie, školy a zdravotnická zařízení. Ve chvíli vyhlášení nezávislosti je diecézí již devět. Tím ale rozkvět místní církve v Mosambiku končí. Marxistická vláda vyhnala většinu misionářů ze země, zkonfiskovala církevní majetek a znárodnila školy. Náboženská svoboda byla významně omezena a mnoho misí muselo ukončit činnost. Významnou roli v politické i náboženské oblasti sehrála návštěva Jana Pavla II. v roce 1988, tedy ještě před ukončením občanské války.

Restituce církevního majetku

V současné době se ke katolicismu hlásí 7 a půl milionu Mosambičanů, což odpovídá 28% obyvatelstva. Evangelizační úspěchy nicméně slaví také letniční sekty a ve venkovských oblastech značná část obyvatel vyznává tradiční africké kulty. Muslimové, žijící převážně v severní části země, tvoří kolem 20% obyvatel. Nový problém, podobně jako v dalších afrických zemích, přináší jejich radikalizace, převážně importovaná kazateli přicházejícími ze zahraničí. Vztah mezi státem a církví se postupně zlepšuje. V roce 2007 vláda rozhodla o navrácení majetků vyvlastněných marxistickým režimem v roce 1977. Zhruba 60% majetku bylo již navrženo a o zbývajících 40% se nadále jedná. Diplomatické vztahy mezi Svatým stolcem a Mosambikem byly obnoveny v roce 1995 a v roce 2011 je upevnila bilaterální smlouva, upravující právní status katolické církve. Na druhé straně ani tamní církve nebyla uchráněna vlny náboženské lhostejnosti a materialismu, šířícího se v mladé generaci. Počet pokřtěných zdaleka neodpovídá počtu praktikujících. Pozitivní signály přicházejí z prostředí nových hnutí, jako je Komunita Sant 'Egidio, ale také místní mládežnická hnutí, např. „Iniciovani“, kteří se snaží inkulturovat evangelium do africké společnosti.

Role papežů v mírových dohodách

Situaci v hlavním městě Mosambiku popisuje **otec Osorio Citora Afonso**, který působí na Kongregaci pro evangelizaci národů. Na dobu papežské návštěvy se vrátil do své vlasti. „Nemohl jsem chybět,“ říká misionář z kongregace P. Marie Těšitelky. „Vždyť mnoho lidí prodalo svých pár věcí, aby se mohli dostat do Maputa, navzdory své bídě,“ dodává.

„Papež najde národ poznamenaný hlubokou nerovností, s velmi bohatou menšinou a nesmírně chudou většinou. Při příjezdu do Maputa je to dobře pozorovatelné. Napětí a konflikty přetrvávají navzdory dalším mírovým dohodám, které byly podepsány před měsícem, možná právě s vyhlídkou na papežskou cestu. Zcela jistě je situace země lepší než v době návštěvy sv. Jana Pavla II. v roce 1988, která zasela první zrna k dohodě mezi válčícími stranami. Slova v mottu návštěvy papeže Františka – mír, naděje, smíření – spojují jeho nynější cestu s misí jeho předchůdce. Sv. Jan Pavel II. přinesl mír v podobě dohody podepsané v roce 1992, papež František přichází tuto dohodu upevnit. Stejně jako Karol Wojtyła vybízí, aby lidé neztráceli naději.“

Cesty mimo Itálii

5.9.2019

Papež v Mosambiku – 1. den

1. „*Ne násilí, ano míru!*“ - papež František zopakoval apel sv. Jana Pavla II. před představiteli občanské společnosti a diplomatickým sborem v hlavním městě Maputo.

2. *O úzké cestě mezi rezignací a nedočkavostí* mluvil papež na mezináboženském setkání s mládeží ve sportovní hale hlavního města.

3. *O krizi kněžské identity* mluvil římský biskup k mosambickému duchovenstvu.

První intenzivní den na africké půdě zahájil Petrův nástupce na apoštolské nunciatuře soukromou mší, při které připomněl včera zesnulého francouzského kardinála Rogera Etchegaraye a kolumbijského kardinála Josého de Jesus Pimienta, který odešel na věčnost o den dříve. Ještě před odjezdem do prezidentského paláce přijal František skupinu představitelů a studentů, kteří se v Mosambiku účastní programů papežské nadace *Scholas Occurrentes*, v čele s ředitelem Enriquem Adolfem Palmeirem.

Ad 1. Povzbuzení, aby se „mír stal normou a smíření nejlepší cestou k řešení problémů“, zaznělo jako ústřední motiv promluvy papeže Františka v Paláci Ponta Vermelha, koloniální stavbě, která je od vyhlášení samostatnosti v roce 1975 rezidencí mosambického prezidenta. Současná hlava státu Filipe Jacinto Nyusi je v úřadě od roku 2014.

„Mnohé se podařilo od podepsání historické dohody, která zpečetila mír a začala klíčit! A tyto výhonky jsou oporou naděje a důvěry, aby dějiny nepsal bratrovražedný boj, nýbrž schopnost považovat se za bratry, potomky téže země a správce společného údělu. Odvaha míru! Odvaha vysoké kvality, nikoli hrubé síly a násilí, nýbrž odvaha uskutečňující se neúnavným hledáním obecného dobra.“

Dohoda z roku 1992, k níž papež František odkazuje, přispěla k ukončení patnáctileté občanské války mezi marxistickou Frontou osvobození Mosambiku (Frelimo, k níž se hlásí rovněž současný prezident) a pravicovou Národní resistencí (Renamo). Konflikt, který stál život milionu lidí a další 3-4 miliony vyhnal z domovů, nebyl zcela zažehnán a v posledních letech se mnozí obávali, že se opět rozhoří naplno. S vyhlídkou na papežskou návštěvu došlo

1. srpna k nové dohodě podepsané prezidentem Nyusim a vůdcem opozice (Renama) Ossufem Momadem, ohlašující kromě odzbrojení také volby v polovině října.

„Během těchto let jste zakusili, že hledání trvalého míru, což je poslání, které se týká všech, vyžaduje tvrdou, vytrvalou a nepřetržitou práci, poněvadž mír je »jako křehká květina, která chce vykvést mezi kameny násilí« (Poselství ke Světovému dni míru 2019), a proto se potřebuje nadále utvrzovat s rozhodností, ale bez fanatismu, s odvahou, ale bez chlubení, houževnatě, ale inteligentně: ne násilí, které pustoší; ano míru a smíření.“

Parafrázoval papež František slova Jana Pavla II. z návštěvy Mosambiku v roce 1988. Připomněl, že mír není pouze absencí války, nýbrž vytrvalým úsilím vůdců národa o „uznání, záruku a konkrétní obnovu často opomíjené či ignorované důstojnosti našich bratří, aby se mohli považovat za protagonisty osudů vlastního národa“. Mír není možné budovat nezávisle na spravedlnosti a nelze ho dosáhnout bez odpuštění a smíření, opakoval František učení svých předchůdců, zahrnuté do encykliky *Evangelii gaudium*.

„Nesmíme ztrácet ze zřetele, že bez rovnosti příležitostí budou různé formy agrese a válek nacházet úrodnou půdu a dříve či později propuknou. Když společenství – místní, národní či světové – odsune jednu svoji část na periferii, neexistují žádné politické programy ani pořádkové složky či zpravodajské služby, které by mohly trvale zajistit klid.“

Sociální nerovnosti, divoká těžba nerostných surovin, která uvrhuje národy do bída, ekonomicko-finanční systém, stavějící do centra boha peněz a nikoli člověka, podněcování k nenávisti a k roztržkám, to všechno jsou zárodky násilí a války. Aby mohl kvést skutečný mír, zve papež Mosambičany na cestu úsilí o spravedlnost, boji proti nerovnostem, k pěstování kultury setkání, péči o společný dům a pozornosti k mladé a staré generaci. „*To jsou základy nadějně, protože důstojné budoucnosti – zbraně míru,*“ zdůraznil František.

Mosambický prezident Filipe Jacinto Nyusi ve svém uvítání, které předcházelo papežovu promluvu, připomněl dlouhou historii vztahů Mosambičanů a katolické církve, která byla stejně jako dějiny této země poznamenána bratrovražednými boji. „Vaše návštěva – poznamenal rovněž s připomínkou významu návštěvy Jana Pavla II. před 31 lety – se setkává s národem, jenž si je vědom úkolů, před nimiž stojí, avšak je pln víry a naděje v možnost překonat nesnáze.“

Včerejší přivítání papeže Františka v Mosambiku se setkal s velkým ohlasem. Největší deníky věnují návštěvě hlavní stránku. „Papež přijel, země děkuje“, hlásají palcové titulky vládního listu Noticias. „Vítej papeži,“ píše nezávislý deník O País, který věnuje návštěvě řadu drobných textů, ale také rozhovor s arcibiskupem Maputa. Místní televize odvysílala dlouhý pořad představující osobnost papeže Františka a roli římského biskupa. Návštěva je vnímána jako celonárodní událost a na papežovo poselství čekají všichni, nejen katolíci, potvrzují naši korespondenti z Maputa.

„V roce 1988, když přijel na návštěvu Jan Pavel II., země byla uprostřed občanské války, vládl marxistický režim. Jan Pavel II. významně přispěl k utišení konfliktu. Povzbudil místního biskupa k odvaze a přiměl ho k jednání s opozičními silami,“ říká otec **Paul Samasumo** a totéž si od Františka slibuje dnešní Mosambik.

Ad 2. Solidarita je nejlepší zbraní ke změně dějin a sdílená radost je protilékem na tendenci rozdělovat – radil papež František mladým Afričanům různých vyznání a náboženství, kteří se sešli ve sportovní hale Maxaquene v Maputu pro 15 tisíc osob. V promluvě nechyběl ani poukaz ke dvěma mosambickým sportovcům. Fotbalista Eusébio da Silva a běžkyně Maria Mutola ukazují, jak vytrvat při svých snech, říká papež.

Mezináboženské setkání s mládeží se odehrávalo ve znamení tanců a písní. „Jste důležití, nejste jenom budoucnost, ale i přítomnost Mosambiku,“ říkal František přerušovaný aplausy pestrobarevného shromáždění. Mladí křesťané různých denominací, muslimové a hinduisti věnovali papeži „mbira“ hudební nástroj typický pro subsaharskou Afriku.

„Jak realizovat tato přání, jak přispět k řešení problémů země? Rád bych vám řekl: nenechte si ukrást radost. Nepřestaňte zpívat a vyjadřovat veškeré to dobro, kterému jste naučili ze svých tradic. Ať vám neukradnou radost! Jak jsem vám řekl, je mnoho způsobů, jak vidět horizont, svět, vidět přítomnost i budoucnost; způsobů je mnoho. Je však třeba se mít na pozoru před dvěma postoji, které zabíjejí přání i naději. Jaké to jsou: je to rezignace a nedočkavost. Dva postoje, které zabíjejí sny a naději. To jsou velcí nepřátelé života, protože nás obvykle přimějí vydat se na snadnou cestu k prohře... Mýtné, jež požadují, je velice vysoké! Platí se štěstím, ba dokonce vlastním životem.“

František kladl mladým na srdce, aby se stali součástí jediné „hry“, ve které jde o budoucnost jejich země. Připomněl všem známého fotbalistu Eusébia da Silva, přezdívaného „černý panter“, který se navzdory nepřízni osudu nevzdal a šel za svým snem. Nenechal se vyšachovat mimo hru. V tomto kontextu vybízel mladé, aby zapomněli na sociální nevraživost, která působí spoušť, jejímž nejzazším projevem je válka. Hledejte styčné body, stavte mosty a vytvářejte mír, povzbuzoval papež mladé a snažil se jim dodat naději a elán k překonání zklamání a nedočkavosti:

„To nejkrásnější uzrává časem a pokud se něco na poprvé nezdařilo, neměj strach to zkusit znovu a znovu. Neměj strach z pochybení! Pochybit můžeme tisíckrát, ale neupadněme do omylu přestat proto, že se něco nepodařilo napoprvé. Nejhorším omylem by bylo zřeknout se přání a touhy po lepší vlasti kvůli nedočkavosti.“

Snažte se růst v přátelství také s těmi, kdo smýšlejí jinak, aby mezi vámi rostla solidarita, která je nejlepší zbraní k proměně dějin, dodal papež František a zakončil své poselství k mladým připomínkou Boží lásky k svému stvoření, o níž mluví všechny náboženské tradice. „Pro Něho jsi skutečně drahocenný nejsi bezvýznamný... Bůh na tebe pamatuje. Nechce počítat tvé chyby a bude ti pomáhat, aby ses poučil ze svých pádů, protože tě má rád,“ ujišťoval František mladé Mosambičany.

Ad 3. Odpoledne se konalo setkání s místním duchovenstvem, tedy s biskupy (23), kněžími (659), řeholnicemi (1207), seminaristy (599) a také laickými katechisty (56 871), kteří jsou v životě církve v Mosambiku zásadní nejen co do počtu, ale především významu, jaký mají v tamější pastoraci. Na jednoho kněze připadá v této zemi 11 a půl tisíce věřících, což je přibližně pětkrát více než u nás. Dějištěm setkání byla katedrála zasvěcená Neposkvrněnému Početí. Papež ve své promluvě reagoval na zkušenosti a otázky, jež představili kněz, řeholnice a katechista.

„Prosím Ducha svatého, aby vám stále dával jasnozřivost nazývat realitu pravým jménem, odvahu prosit o odpuštění a schopnost učit se naslouchat tomu, co nám chce říci.“

Řekl v úvodu papež František a v následující reflexi porovnával evangelní popisy dvou zvěstování, adresovaných Zachariášovi a Panně Marii, aby posluchačům pomohl v obnově jejich povolání k duchovenskému stavu.

„Svatý Lukáš prezentuje souběžně události, týkající se svatého Jana Křtitele i Ježíše Krista. Zamýšlí nám tímto srovnáním ukázat doznívající starozákonní způsob bytí Boha a našeho vztahu k Němu a ten nový, který nám přináší Syn Boží, jenž se stal člověkem. Zřetelná je skutečnost, že v obou zvěstováních vystupuje anděl. V jednom případě však ke zjevení dochází v Judsku, v tom nejdůležitějším městě, kterým je Jeruzalém, a to nikoli na ledajakém místě, nýbrž v chrámu, uvnitř, ve velesvatyni; anděl se obrací k muži, který je navíc knězem. Zatímco Vtělení je zvěstováno v Galileji, nejvzdálenějším a konfliktním regionu, v nepatrné

obci Nazaret, v domě, nikoli v synagoze či na posvátném místě, a je určeno světské osobě, navíc ženě. Co se změnilo? Všechno. A v této změně spočívá naše nejhlubší identita.“

Řekl František v souvislosti s otázkou krize kněžské identity, které byla obsahem jedné z položených otázek. „Pro vyrovnání se s touto krizí, dodal, je veškeré duchovenstvo povoláno opouštět důležitá a honosná místa a vracet se tam, kde se nám dostalo povolání a kde bylo jasné, že iniciativa i moc jsou od Boha.“

„Někdy si mimovolně, tedy bez morální viny, zvykáme spojovat svoji každodenní kněžskou činnost se slavnostními obřady, shromážděními a rozhovory; místo, které zaujímáme na setkáních, u stolu či v aule, je hierarchické; podobáme se spíše Zachariášovi než Marii. Věřím, že nepřeháníme, když říkáme, že kněz je velmi maličký. Nezměrná velikost daru, který nám byl dán k službě, nás řadí mezi ty nejnepatrnější z lidí. Kněz je nejchudší z lidí, pokud jej Ježíš neobohacuje Svojí chudobou; je nejneužitečnější služebník, pokud jej Ježíš nenazývá přítelem, nejhloupějším z lidí, pokud jej Ježíš trpělivě nepoučuje jako Petra; nejbezbrannější z křesťanů, pokud jej uprostřed stáde neposiluje Dobrý Pastýř. Nikdo není nepatrnější než kněz ponechaný svým vlastním silám.“

Citoval papež jednu z homilií, pronášených na Zelený čtvrtek ke kněžím svojí diecéze, a zmínil pak problém, o kterém mluvil v úvodu jeden z domorodých kněží, totiž „přehnanou starost o osobní blahobyť“ a s tím spojené „upřednostňování aktivit, které jsou placeny státem, a překážejí životu každodenní pastorace.“ ... „Tyto starosti zatemňují velkodušnost našeho přitakání Bohu,“ dodal Svatý otec.

„Zachariášovy pochybnosti a potřeba vysvětlování neladí s Mariiným přitakáním. Ona chce pouze vědět, jak se to stane. Zachariáš nedokáže odložit snahu mít všechno pod kontrolou, nedokáže se zřeknout logiky, podle níž je a cítí zodpovědnost za všechno, co se děje. Maria nepochybuje, nemyslí na sebe, ale svěřuje se a důvěřuje. Vztah s Bohem, jak jej prožívá Zachariáš, stejně jako učitelé Zákona, je vysilující: vždycky plní předpisy, vždycky bere zřetel na mzdu, úměrnou vynaloženému úsilí, takže Boží požehnání je její zásluhou a církev má povinnost uznat moje přednosti a úsilí... Nesmíme se hnát za tím, co se stává osobní výhodou. Naše únava se má pojit spíše k »naší schopnosti soucitu, tedy závazkům, ve kterých je pohnuto a dojata naše srdce. Radujeme se spolu se snoubenci, kteří se berou; smějeme se s dítětem, které nesou ke křtu; provázíme mladé, kteří se připravují na manželství a rodinný život; cítíme bolest s těmi, kdo na nemocničním lůžku přijímají pomazání; pláčeme s těmi, kdo pohřbívají svého drahého.“

Obnova tohoto povolání – pokračoval papež - často vyžaduje, abychom si ověřili, zda naše únava a naše starosti nemají, co do činění s určitým „duchovním zesvětštěním“ diktovaným „podmanivostí tisícerych nabídek konzumu, které nejsme s to setřást, abychom kráčeli svobodně po stezkách, jež vedou v lásce k našim bratřím, k Pánovu stádcí, k ovcím čekajícím na hlas svých pastýřů; obnova povolání znamená volbu, přitakání a únavu z toho, co je v Božích očích plodné a zpřítomňuje a ztělesňuje Jeho Syna Ježíše. Kéž nám dá Hospodin nalézt v této spasitelné únavě zdroj naší identity a našeho štěstí – řekl mimo jiné papež František na setkání s duchovenstvem Mosambiku.

Během návratu na nunciaturu se římský biskup zastavil v nedalekém charitním centru, jež nese jméno Matouš 25, odkazující na často papežem Františkem citovanou kapitolu evangelia. Charitní středisko provozuje nunciatura spolu s místní církví, a denně poskytuje zejména dětem a nezletilým na ulicích Maputa pokrm, hygienické a zdravotnické služby. Zaměřuje se na pomoc pro děti žijící na ulici. Jak dodává P. Ryszard Kościcki, děti ulice jsou jedním z problémů velkých měst Mosambiku. Mladí Mosambičané nepřístupují k sexu zodpovědně, děvčata v mladém věku otěhotní a potom své děti opouštějí. Mnoho řeholních shromáždění spravuje útulky pro nechtěná nemluvňata. Přesto některé děti končí na ulici. V Mosambiku je to jeden z nejvýraznějších projevů bídy, říká polský misionář.

Mezináboženské setkání do značné míry odráží realitu dnešního Mosambiku, říká polský misionář otec **Ryszard Kościcki** z kongregace Nejsvětějších srdcí Ježíše a Marie, která pracuje v této zemi 15 let.

„Bývá tomu tak, že v jedné rodině chodí otec do anglikánského kostela, žena do katolického a děti jdou k muslimům nebo do nějaké sekty. Musíme být otevřenější lidem, protože sekty se neuvěřitelně rychle šíří... Církev nesmí být uzavřená, musíme hledat lidi, protože jinak přijdou sekty a jiné církve a přetáhnou naše věřící, zejména mladé,“ říká polský misionář.

Ve čtvrtek večer se ještě papež František, jak má ve zvyku během svých zahraničních cest, setkal na nunciatuře se skupinou tamních jezuitů. Konverzace trvala asi hodinu a účastnilo se jí 20 jezuitů z Mosambiku, 3 z Portugalska a 1 ze Zimbabwe.

Cesty mimo Itálii

6.9.2019

Papež v Mosambiku – 2. den

Maputo. 1. *„Tady se přivádí na svět naděje,“* řekl papež při návštěvě nemocnice v Zimpeto. **2.** *„Ať je Kristův pokoj rozhodčím ve vašich srdcích,“* kázal Svätý otec při mši na fotbalovém stadionu, kam přišlo 60 tisíc věřících. **3.** Rozloučení s Mosambikem a odlet na Madagaskar.

Ad 1. Papež František zájil třetí den v Mosambiku návštěvou nemocnice v Zimpetu, kde se od roku 2002 rozvíjí z podnětu Komunity Sant´Egidio projekt „*Dream*“ pro léčbu žen a jejich dětí nakažených virem HIV.

Polyfunkční zdravotní centrum na předměstí Maputa bylo v dnešní podobě inaugurováno v loňském roce. Dnes se rozkládá na 1300 metrech čtverečních a hostí vysoce specializované laboratoře nejen pro pacienty s AIDS, ale také pro diagnostiku nádorů a boj proti podvýživě. Papež František ocenil široké spektrum lékařské pomoci, které toto středisko nabízí, a ve své promluvě se inspiroval podobenstvím O milosrdném Samaritánovi. Vznik centra ukazuje, že se kdosi zastavil, zakusil soucit a nepodlehл pokušení, že se nedá nic dělat, řekl papež František.

Takto všichni, kdo na různých úrovních tvoříte tuto zdravotnickou komunitu, stáváte se výrazem Ježíšova Srdce, aby se nikdo „nedomníval, že jejich volání zaniká do prázdna; je znamením sdílení mezi strádajícími, aby pocítili účinnou přítomnost bratra a sestry. Není to skutek, kterým je delegováno na druhé to, co potřebují chudí, nýbrž výraz osobního zapojení těch, kteří naslouchají jejich volání. Starostlivost věřících se nemůže omezit na formu asistence – třebaže ta je v první chvíli potřebná a vítaná – ale vyžaduje onu »láskyplnou pozornost« (Evangelii gaudium, 199), která ctí druhého jako osobu a hledá jeho dobro“ (Poselství ke Světovému dni chudých, 18. listopadu 2019).

Papeže Františka přivítal zakladatel Komunity Sant´Egidio Andrea Riccardi. Právě z jejího podnětu se v Mosambiku a v desítkách dalších afrických zemí rozvíjí projekt DREAM, zkratkové slovo z anglického *Disease Relief through Excellent and Advanced Means*, tedy léčení chorob prostřednictvím znamenitých a pokročilých prostředků.

Koordinátorka projektu **Cacilda Massango** v doprovodu zpívajících a tančících dětí ve své uvítací řeči připomněla, že nemocní v tomto centru dostávají nejen léky, lékařskou péči a jídlo zdarma, ale především důstojnost a přátelství. Statisícům matek nakažených AIDS umožnil

tento projekt donosit děti, které tímto virem nakažené nejsou. Je to zázrak, který se děje před jejich očima, sen, který se stává skutečností, zdůraznila Cacilda. Komunita Sant' Egidio dnes asistuje půl milionu nemocných Afričanů. Projekt však měl počátek právě v Mosambiku.

„Mnoho nemocných žen, které se vrátily ke zdraví, začíná sloužit dalším nemocným a doprovázejí je v jejich léčbě. Já sama jsem byla jednou z prvních pacientek, jimž projekt Dream poskytl pomoc, a rozhodla jsem se vrátit to, co jsem dostala. Byla jsem trpící mladou ženou, odsunutou na okraj a odsouzena ode všech. Skrze Dream jsem poznala novou rodinu, které mne nejen léčila, ale vrátila mi také důstojnost a dala budoucnost mým dětem. Podobně jako já, se znovuzrodily tisíce Mosambičanů.“

Projekt *Dream* se nesoustřeďuje pouze na hlavní město, ale působí prostřednictvím malých zdravotních středisek v terénu v dalších městech a vesnicích. Kromě bezplatné péče nabízí také zdravotnické kurzy pro pacienty a další solidární aktivity.

Papež ve své promluvě připomněl obtíže, s nimiž se iniciátoři projektu museli potýkat, a ocenil jejich rozhodnutí pracovat jako síť, ve spolupráci s dalšími charitativními institucemi. Pochvalně se vyjádřil rovněž o respektu k přírodě a využívání obnovitelných zdrojů energie. Vaše počínání má minimální ekologický dopad a může sloužit jako zářný příklad, řekl **František**. Na závěr se pak vrátil k podobenství O milosrdném Samaritánovi:

„Podobenství o milosrdném Samaritánovi končí převezněním raněného člověka do útulku, kde je jeho pobyt částečně uhrazen a přislíben případný doplatek. Ženy jako je Cacilda a asi pět tisíc dětí uzdravených z AIDS/HIV, které mohou psát novou stránku svých životů, a mnoho jiných anonymních osob, které se dnes usmívají, protože byly léčeny důstojně a ve svojí důstojnosti, jsou součástí úhrady, kterou vám zanechal Pán, a svým uzdravením předávají naději mnohým dalším, takže z přízraku choroby se stává nakažlivý sen těch potřebných, kteří ještě leží u cesty. Zbytek vám Pán doplatí, »až se vrátí«. To ať je vaší radostí.“

Před odjezdem na nedaleký stadion Zimpeto, kde krátce nato celebroidal eucharistii, pozdravil František osobně 20 nemocných a navštívil dvě oddělení nemocnice.

Ad 2. Nenávist a pomsta nemohou být hybnou silou země. Jedině překonání korupce, politických či osobních zájmů dovolí zachovat naději a přinese mírovou budoucnost, řekl papež František při mši na stadionu Zimpeto v Maputu. Navzdory silným poryvům větru a dešti se jí zúčastnilo 60 tisíc lidí.

Barevný zástup rozvlákněný pohupováním v rytmu melodií doprovázených bubny i fistulí hlasů vyjadřujících nadšení, doprovodil k oltáři papeže Františka oblečeného v ornátu zdobeném motivem tygří kůže a svírajícího v ruce pastorál vyrobený ze dřeva domu strženého hurikánem, který dostal před několika okamžiky v nemocnici. Stejně jako při všech oficiálních vystoupeních, také mše se slavila v portugalštině. Evangelium reagovalo na pohnutou atmosféru v zemi, kde letitý konflikt znesvářených stran má na svém kontě přes milion mrtvých. Papež kázal na perikopu z Lukášova evangelia o lásce k nepřítelům (6,22).

„Toto slovo se dnes obrací také k nám, kteří ho slyšíme na tomto stadionu. A mluví jasně, jednoduše a pevně, načrtává stezku, úzkou cestu, jež vyžaduje určité ctnosti. Ježíš totiž není idealista, který ignoruje realitu; mluví o konkrétním nepříteli, reálném nepříteli, kterého právě popsal v předcházejícím blahoslavenství (6,22): o tom, který nás nenávidí, vyhání, uráží a haní jako bychom byli ničemníci. Mnozí z vás ještě mohou vyprávět v první osobě o násilí, nenávisti a rozepřích. Někteří je zakusili na svém těle anebo o nich slyšeli od známých, kteří už mezi námi nejsou; jiní mají dosud strach, že se minulé rány zopakují a dosažený mír bude narušen, jako v Cabo Delgado.“

Papež František připomněl severní kraje země, bohaté na přírodní suroviny, které jsou právě proto cílem útoků a násilí, jež nepřestává podněcovat nestabilitu v zemi. Není snadné mluvit o smíření, v situaci, kdy zůstávají otevřené rány, ani vybízet k odpuštění, které by znamenalo vymazání paměti. Přesto Ježíš vybízí k lásce, k aktivním a nezištním činům právě vůči těm, kdo nás zranili, zdůraznil Petřův nástupce. Ježíšovo učení po nás žádá, abychom upustili od starozákonní logiky msty. Paradoxně nejde o masochismus, nýbrž o jedinou možnou cestu:

„Ježíš se však nezastavuje tady, žádá nás také, abychom jim žehnali a modlili se za ně, a to znamená mluvit o nich dobře a tak plodit život, nikoli smrt; vyslovat jejich jména ne proto, abychom jim nadávali či spílali, nýbrž navazovali nové vztahy vedoucí k míru. Vznesené je měřítko, které nám podává Mistr! Ježíš, dalek nějakého masochismu, chce touto pobídkou navždy skoncovat s praxí, běžnou včera i dnes, totiž být křesťany a žít podle zákona oko za oko, zub za zub. Nelze myslet na budoucnost, tvořit národ a společnost, založenou na „rovnosti“ násilí. Nemohu následovat Ježíše, pokud prosazují a zachovávají řád, kterým je oko za oko a zub za zub.“

Milosrdenství a dobrota není projevem slabosti, nýbrž prorockou silou. Hybnou silou země nemůže být touha po pomstě a není možné pod pláštíkem legality hledat příležitosti k odvetě, zdůraznil František. Mosambik je mimořádně bohatou zemí, pokud jde o přírodní suroviny, a přesto ohromné množství lidí žije pod prahem bída, obrátil papež pozornost k aktuální sociální situaci a varoval před zájmy těch, kdo přicházejí se zdánlivou pomocí:

„Někdy se zdá, že ti, kdo přicházejí údajně s tím, že chtějí pomáhat, mají jiné zájmy. A je smutné, dochází-li k tomu mezi bratry téže země, kteří se nechávají korumpovat; je velice nebezpečné akceptovat korupci jako cenu, kterou nutno platit za zahraniční pomoc. »Mezi vámi však tomu tak nebude« (Mt 20,26; srov. vv.26-28). Ježíš nás svými slovy nutí, abychom byli protagonisty nového životního stylu, který je vlastní jeho království: tady a teď rozsévat radost a naději, pokoj a smíření. Duch přichází ne proto, aby vnuknul překypující aktivitu, nýbrž především pozornost věnovanou druhému, jeho uznání a docenění jakožto bratra, takže se jeho život a jeho bolest stane naším životem a naší bolestí.“

Právě podle tohoto měřítka lze rozpoznat ideologie zneužívající chudobu k vlastním cílům, dodal František a vybídl Mosambičany, aby si zvolili za kritérium Kristův pokoj, který kráčí cestami milosrdenství, pozornosti k chudám a obrany přírody.

V závěru liturgie poděkoval papež shromáždění, které vytrvalo navzdory dešti. „Máte mnoho důvodů k naději, viděl jsem to, osobně jsem to v těchto dnech prožil. Prosím vás, zachovejte naději, nenechte si ji vzít!“ – loučil se papež se shromážděním.

Ad 3. Ze stadionu Zimpeto se František přemístil na letiště, kde se rozloučil s oficiální vládní delegací vedenou prezidentem Nyusim. Druhou etapou africké papežovy africké cesty je Madagaskar.

Po bezmála tříhodinovém letu přistál Svatý otec v 16. 30 místního času (o hodinu méně ve srovnání s naším letním časem) na Mezinárodním letišti v Antananarivu. Papeže přivítal prezident republiky s vládní delegací a malgaští biskupové. Třináctikilometrovou trasu na apoštolskou nunciaturu absolvoval František částečně v papamobilu. Podobně jako v Mosambiku oficiální promluvy přijdou na řadu až při zítřejší návštěvě v prezidentském paláci.

Ulice Antananariva jsou posety plakáty na přivítanou: „tongaso“, tedy „vítej“ čteme na každém rohu, referuje z hlavního města Madagaskaru náš korespondent otec Jean Pierre Bodjoko SI. Prezident Andry Rajoelina bedlivě sledoval všechny přípravy a ještě včera v noci osobně navštívil místa, na která papež zavítá. Na nedělní mši s papežem se očekává téměř

milion věřících. Antananarivo se rozkládá na dvanácti pahorcích. Na jednom z nich shlíží na město velká socha Panny Marie.

Madagaskar, největší ostrov afrického kontinentu, proslulý nesmírným bohatstvím fauny i flóry, dlouho odolával cizím mocnostem. Teprve v roce 1885 se stal Francouzskou kolonií. Nezávislost získal v roce 1960, kdy do čela země nastoupil režim Philiberta Tsiranany, svržený při vojenském převratu o dvanáct let později tzv. Revoluční avantgardou, která nastolila pro-sovětský systém jediné strany. Násilná socializace zemi zruinovala. Přestože mezinárodní tlak dovedl zemi ke změně ústavy a k vyhlášení svobodných voleb v roce 1993, levicoví exponenti minulého režimu se opakovaně dostávali k moci. Současný prezident Andry Rajoelina se etabloval v oblasti médií a po dvouletém starostování v hlavním městě byl poprvé zvolen do čela země v roce 2009. Současný mandát zahájil na začátku letošního roku.

První evangelizace Madagaskaru sahá do 16. století, kdy na ostrov dorazili dominikáni, jezuité a lazarisé, po nichž následovaly další řeholní řády. Podobně jako na jiných místech se vlny rozkvětu střídaly s pronásledováním. Například roce 1674 byli všichni francouzští misionáři vyvražděni. V roce 1989 navštívil Madagaskar Jan Pavel II. a dal ostrovnímu státu první blahosladenou Victoire Rasoamanarivo, k níž se v minulém roce připojil bl. Lucien Botovasoa, františkánský terciář zavražděný v nenávisti k víře v roce 1947 během osvobozeneckých bojů za nezávislost ostrova. V současnosti tvoří křesťané zhruba polovinu třidvaceti milionové populace, z toho katolíci čítají 35%.